

УДК 159.9:378.351

Ольга Миколаївна БОРИСЮК,

доцент кафедри психології управління факультету № 7

Львівського державного університету внутрішніх справ,

кандидат психологічних наук

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИСТІСНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Обґрунтовано методологію дослідження особистісних властивостей майбутніх офіцерів НПУ. Емпірично досліджено індивідуально-психологічні особливості майбутніх офіцерів поліції.

Для діагностики особистісних властивостей майбутніх офіцерів поліції було використано Фрайбурзький багатофакторний особистісний опитувальник (FPI). У нашому дослідженні ми використовували модифіковану форму В опитувальника FPI, яка відрізняється від повної форми лише в два рази меншим числом питань [2]. Опитувальник містить 114 висловлювань та утворює 12 шкал. Методика FPI надає можливість діагностувати такі індивідуальні особливості: емоційну лабільність, екстраверсію-інтроверсію, комунікабельність, сором'язливість, невротичність, врівноваженість, реактивну агресивність, спонтанну агресивність, депресивність, дратівливість, відкритість, маскулізм-фемінізм. Шкали опитувальника сформовані на основі результатів факторного аналізу і відображають сукупність взаємозв'язаних чинників.

Психодіагностичному обстеженню підлягали курсанти 1-го, 2-го та 3-го курсів факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства (денної форми навчання ЛьвДУВС). Кількість досліджуваних по курсах – 283 особи (82 особи – жін. статі, 201 особа – чол. статі). Статистична обробка отриманих даних проводилася за допомогою статистичного пакету програм Microsoft Excel, SPSS – 21.0. Критерієм для аналізу курсантів було застосовано курс навчання. Це було здійснено з причини відсутності різниці за середніми значеннями за статтю у курсантів. Отже, у таблиці наведено узагальнені дані середнього значення та стандартного відхилення (табл. 1).

Особистісні властивості, які було діагностовано за допомогою Фрайбурзького багатофакторного особистісного опитувальника (FPI) дещо відрізняються у курсантів 1-го, 2-го та 3-го курсу (див. рис. 1.). До низьких відносяться оцінки в діапазоні 1–3 бали, до середніх – 4–6 балів, до високих – 7–9 балів. Всі отримані показники знаходяться на середньому та високому рівні.

Таблиця 1 – Особистісні властивості курсантів (FPI)

Шкала	Курсанти			
	1 курс	2 курс	3 курс	Загалом
Невротичність	5,3±3,4	5,3±2,1	6,2±4,0	5,6±3,3
Спонтанна агресивність	4,8±2,5	6,0±1,9	5,9±3,1	5,6±2,6
Депресивність	5,8±2,0	5,2±1,2	5,8±2,6	5,6±2,0
Дратівливість	4,4±2,8	5,4±2,4	5,2±2,7	5,0±2,7
Товариськість	9,0±3,0	4,5±1,7	9,2±2,7	7,6±3,3
Врівноваженість	5,9±1,5	6,4±1,9	6,0±1,7	6,1±1,7
Реактивна агресивність	4,7±2,2	5,7±1,7	5,3±1,8	5,2±2,0
Сором'язливість	4,2±1,6	5,6±1,3	4,1±1,9	4,6±1,8
Відкритість	8,0±2,6	6,2±1,7	8,4±2,6	7,5±2,5
Екстраверсія-	7,5±1,3	5,9±1,6	8,2±1,8	7,2±1,9
Емоційна лабільність	5,9±2,1	5,5±1,3	6,3±2,2	6,0±1,9
Маскулізм-фемінізм	7,8±1,5	5,0±1,9	8,0±1,5	6,9±2,1

Загалом у курсантів найбільш вираженими є такі властивості як товариськість, екстраверсія та маскуліність. Наближеною до низького є сором'язливість. Тобто, курсанти виявляють готовність до співпраці, легко налагоджують контакти, сміливі, впевнені в собі, здатні іти на ризик, прагнуть до самоствердження. На 2-му курсі виявлені найнижчі показники товариськості, на 1-му та 3-му курсах вона, навпаки досягає найвищих показників. Зростають показники емоційної лабільності, невротичності, спонтанної агресивності, що проявляються у нестійкості емоційного стану, коливаннях настрою, підвищеній збудливості, високій тривожності, дратівливості, втомлюваності, схильності до бурхливих емоційних реакцій, прояву неконтрольованої агресії. Всі решта властивостей проявляються на середньому рівні.

Таким чином, провівши емпіричне дослідження, ми з'ясували, що майбутні офіцери поліції володіють такими властивостями як товариськість, відкритість, екстраверсія, маскуліність. Поступово відбувається зростання показників емоційної лабільності, невротичності, що проявляються у нестійкості емоційного стану, коливаннях настрою, підвищеній збудливості, високій тривожності, дратівливості, втомлюваності, схильності до бурхливих емоційних реакцій.

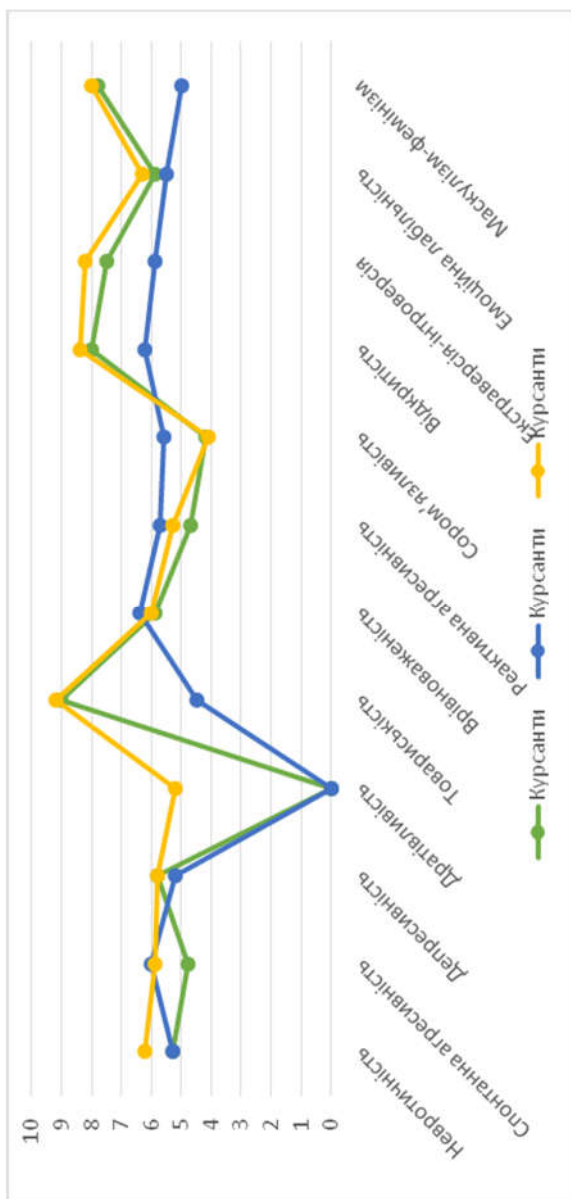

Рисунок 1 – Динамічні показники особистісних властивостей
майбутніх офіцерів поліції

Аналіз керівних документів, а також результати власних емпіричних досліджень дають можливість стверджувати, що навчальна діяльність у вузах в системах МВС України більшою мірою регулюється адміністративно-розпорядчим способом та дещо негативно впливає на індивідуально-психологічні особливості курсантів. Корегування особистісних характеристик вимагає комплексного підходу від психологів та офіцерів-керівників у ЗВО МВС, який включає формування гуманних нормативно-ціннісних орієнтирів особистості і колективу, розвиток адекватного ставлення до особистісних проблем, зміною способу сприйняття психотравмуючої ситуації, підкріплення неагресивних форм поведінки, а також зниження морально-психологічної напруженості в міжособистісних стосунках. Необхідно організовувати групову взаємодію курсантів за допомогою тренінгів, яка сприяє покращенню міжособистісних стосунків і формує гуманно-нормативні ціннісні орієнтири; для сприяння зниженню психологічної напруги курсантів та рівня дратівливості необхідно урізноманітнювати навчання у ЗВО МВС України засобами культурно-дозвілдової та спортивної роботи.

Список бібліографічних посилань

1. Борисюк О. М. Психологічні особливості розвитку управлінської компетентності у майбутніх офіцерів Національної поліції України : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.09. Харків, 2017. 315 с.
2. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии : учеб. пособие / В. Д. Балин, В. К. Гайда и др. ; под общ. ред. А. А. Крылова, С. А. Маничева. СПб. : Питер, 2002. 560 с.

Отримано 01.02.2019

УДК 159.9

Наталія Володимирівна ГРЕСА,

доцент кафедри соціології та психології

факультету № 6 (права та масових комунікацій)

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат психологічних наук, доцент;

 <https://orcid.org/0000-0002-0517-4822>

СПЕЦИФІКА АДАПТИВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕСУРСНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ

Адаптивні можливості особистості у контексті психологічної ресурсності виступають як особистісні характеристики, які забезпечують успішне протистояння поліцейського стресовому впливу на соматичне, душевне здоров'я та успішність у професійній діяльності.